

Seinäjoen museot

Maaseudun rakennusperintö paikallisena voimavarana -hanke

Mia Kellberg-Hakala

Ohjeita lasten ja nuorten arkkitehtuuripajojen järjestämiseen

1. ARKKITEHTUURIPISTEENI

Pajan ohjaajalle

Tulosta ohje arkkitehtuuripajaan osallistuville.

Anna joko ennakkoon täytettäväksi tai pajan alussa kuvien julkaisulupaan liittyvä sopimuspaperi täytettäväksi.

Kerro mitä arkkitehtuuri on ja miten se ympäröi meitä ja vaikuttaa elämäämme, hyvinvointiimme, kuulumiseen ja osallistumiseen antaen puitteet elämälle. Esittele arkkitehtuurin pääteemoja valitun kohteen esimerkkien avulla. Kerro tiloista ja rakennusten välitiloista, näkymistä ja reiteistä tilassa. Kerro kuinka tila muuttuu paikaksi. Kerro kokemuksellisuudesta arkkitehtuurissa ja mitkä asiat siihen vaikuttavat, arkkitehtuurin moniaistisesta kokemisesta. Painota jokaisen omaa kokemusta tilakokemuksesta ja ettei ole oikeaa tai väärää kokemusta ja tunnetta.

Kerro, mikä on tutustuttava kohde, missä voi kiertää, mikä on alue.

Ohjeista pajan väki katsomaan tilaa erilaisista näkökulmista ja etsimään uusia kokemuksia moniaistisesti ja ottaen valokuvat näistä mitä tahansa tunnetta herättävistä kohdista.

Kierroksen jälkeen kerää väki yhteen, että he valitsevat kuvan, otsikoivat sen ja kirjoittavat siihen liittyvän tekstin ja lähettävät sen antamaasi osoitteeseen.

Kuvat voidaan julkaista sähköisesti tai ne voidaan vedostaa valokuvanäyttelyksi.

Pajan ohjeistus

Etsi jokin yksityiskohta ympäröivästä arkkitehtuurista, joka havahduttaa ja herättää sinussa tunteita, saa sinut reagoimaan, aistit hereille. Tämä yksityiskohta voi ilahduttaa, yllättää, ärsyttää, hämmentää, herättää mitä tahansa tunteita. Se voi vavisuttaa suurieleisesti, olla pieni havahtumisen hetki, toimia viitteenä johdattaen ajatukset jonnekin.

Voit pysähtyä varta vasten katselemaan tuttua rakennusta, ympäristöä. Näetkö nyt jonkun uuden yksityiskohdan, johon tässä hetkessä havainnoiden pysähdyt. Voit myös miettiä tuttuja yksityiskohtia, voisiko niitä nähdä toisesta näkökulmasta, miltä ne silloin näyttävät ja tuovatko ne sinulle jotain uutta. Vaihda katsomissuuntaa tai -paikkaa, mistä mittakaavasta katsot, katsotko ylhäältä vai alhaalta. Leikittele näkemäsi arkkitehtuurin yksityiskohtien kanssa.

Yksityiskohta voi olla mikä tahansa osa arkkitehtuuria, tilaa ja ulkotilaa, kooltansa iso tai pieni. Se voi olla esine, joka kuuluu arkkitehtuuriin, se voi olla näkymä, materiaaliin liittyvät yksityiskohta, muotoon liittyvä yksityiskohta, rakenteeseen liittyvä yksityiskohta, valon ja varjon leikkiä, se voi liittyä rakennuksessa näkyviin rytmeihin. Tärkeintä on se, että havahdut siihen ja että se jollakin tavalla koskettaa sinua.

Tehtävä

Ota puhelimella valokuva näkemästäsi yksityiskohdasta.

Liitä kuvan mukaan nimi kuvalle kuvaamaan ajatuksiasi yksityiskohdasta arkkitehtuurissa.

Kirjoita kuvaan liittyvä pieni teksti näkemästäsi rakennuksesta ja sen ympäristöstä ja siitä millainen hetkesi oli ja miten koit ympäröivän, mitä aistisi reagoivat ja miltä se sinusta tuntui. Voit kuvailla ajatuksiasi tekstin tai runon muodossa, mikä siinä miellyttää ja miten koet sen.

Lähetä kuva ja kuvan nimi tai muu kuvailu (antamasi osoite). Kirjoita myös päivämäärä, kuvauspaikka ja halutessasi nimesi/ nimimerkkisi ja ikäsi.

Kuvia julkaistaan Instagram -tilillä: (antamasi osoite) sekä niistä voidaan tulostaa valokuvatulosteita näyttelyihin.

Muistathan täyttää Valokuvan käyttöoikeussopimuksen.

Paja sopii

-kaiken ikäisille

Pajan kesto

-min. 60 min, suositus 2 oppituntia, jolloin kirjoittamiseen jää enemmän aikaa. Kesto kohteen koosta riippuen.

Materiaalit

- instagram -tili ja sähköposti, jonne kuvat ja teksti lähetetään
- osallistujat tarvitsevat puhelimet tai kamerat
- lupapaperit
- tehtäväpaperit

2. ARKKITEHTUURIMATKA RAKENNUKSEN SALOIHIN

Pajan ohjaajalle

Varaa tutkittava tila ja tutki tilaa aistien ja kokien sen tunnelmaa. Tutki tilan materiaaleja, niiden tuntua sekä värejä. Tee mallivärikartta. Valokuvaa tarvittavat kuvat tehtävään 2. ja 3. eli materiaaleja ja yksityiskohtia. Tee materiaaalintuntu- ja värisuunnistus -kuvamoniste kohteesta, jossa kuvat kahdeksasta rakennuksen

materiaalista. Vastauslomake on valmis tulostettavaksi. Tulosta osallistujille tekemäsi kohteen kuvamoniste sekä valmis vastauspaperi. Tee yksityiskohtien valokuvista kuvakortit. Tulosta ja laminoi useampi sarja, että kaikille lapsille riittää etsittävää.

Valmistele tilaan työskentelypisteet suojaliinoin, tarvittaessa suojaa myös lattioita, seiniä ja kalusteita Teippaa akvarellipaperit valmiiksi. Tuo akvarellivärit, siveltimet ja vesiastiat esille. Varaa puhtaita vesiastioita vaihdettavaksi. Varaa likaisille siveltimille ja vesille keräysastia. Pajan aikana keskity maalauspajan ohjaamiseen, ennakkovalmistele hyvin ja tee keräyspisteen valmiiksi loppusiivousta varten.

Pajalaisten tultua esittele tila siten, että kerrot lyhyesti sen arkkitehtuurista. Kulkekaa ja aistikaa tila rauhassa. Siirtykää maalaamaan. Valmistuneet maalaukset jätetään kuivumaan teipattuina omalle paikalleen. Kukin lapsi on tahdiltaan erilainen eli siirrytään seuraavaan tehtävään porrastetusti kunnioittaen kunkin lapsen rytmiä. Muut aikuiset voivat jäädä maalauspisteelle tukemaan siellä jatkavien tekemistä.

Jaa jokaiselle materiaалintuntu- ja värisuunnistus -kuvamoniste sekä vastauslomake ja kynät sekä mahdollinen kirjoitusalus. Pyyhekumeja ja teroittimia voit varata aloituspisteelle. Selitä kuinka Materiaалintuntu ja värisuunnistus -tehtävän vastauslomake täytetään. Lapset lähtevät etsimään materiaaleja. Kun materiaalit on etsitty ja lomake täytetty, kerää ne. Tässäkin tehtävässä lapset etenevät oman tahtinsa mukaisesti. Anna lapsille kuva kerrallaan aarrejahdin eli kuvasuunnistuksen kuva ja ohjeista heitä kulkemaan tilassa rauhassa etsien ja tarkkaillen, löytämään aarre. Löydettyään aarteen, ohjeista heitä palaamaan luoksesi ja kertomaan, mistä aarre löytyi. Aarteen löydyttyä anna uusi kortti. Koska osa lapsista on tahdiltaan nopeampia, kannattaa kuvia olla useita, osa vähän haastavampia, niin silloin riittää tekemistä pajan loppuun saakka. Paja on suunniteltu joustamaan, niin että jokainen voisi edetä omassa tahdissaan eli huomioiden eri temperamenttien tarpeet. Osa lapsista ehtii tehdä enemmän, osa vähemmän.

Mikäli pajaan liittyy tehtävä 4. eli kohteeseen liittyvä erityinen vierailu, niin kokoa ryhmä yhteen. Ohjeista kuinka vierailu toimii, mitä tutkia ja tarkkailla, mitä piirtää. Jaa kynät ja paperit sekä piirustusalus.

Pajan ohjeistus

Mistä on pienet ja suuret rakennukset tehty?
Tiloista, kantavista rakenteista, massoista ja muodoista,
materiaaleista, väreistä, valosta ja varjosta, näkymistä ja paikan hengestä.
Niistä on pienet ja suuret rakennukset tehty

Tehtävä 1. Väripaletti

Maalari maalasi taloa, sinistä ja punaista...

Jokaisessa rakennuksessa, niin ulkona kuin sisätiloissa, on omanlaisensa värit. Värit vaikuttavat tunnelmaan. Ne voivat tuoda tilaan valoa ja avaruutta, lämpöä ja lempeää tunnelmaa, tehdä tilasta näyttävän juhlanan,

Värit ovat arkkitehdin valitsemia, tunnelmaan, tilaan ja tilassa tapahtumaan toimintaan sopivia. Värit voidaan valita myös herättämään huomiota.

Jokainen väri vaikuttaa omalla tavallaan. Jokainen ihminen kokee värit omalla tavallaan.

Mitä värejä sinä näen tilassa? Ota puuväri/ vahaliitu / vesiväri ja tee väripaperiin oma värikarttasi tilasta.

Valitse, mikä on sinusta tilan tärkein väri ja väritä se suurimpana.

Valitse ja väritä seuraaviin ruutuihin, mikä tai mitkä ovat sinusta taustavärit yhdestä kolmeen tuolle tärkeimmälle värille, jotka ovat sen kavereita, sopivat siihen ja tuovat sitä esille.

Valitse ja väritä pieniin ruutuihin tilan tehovärit, jotka nousevat jotenkin erityisesti esille.

Valitse ja väritä vielä viimeiseen ruutuun väri, joka kuvaa tilan tunnelmaa sinun mielestäsi, tuon värin ei tarvitse olla tilasta löytyviä värejä. Voit kirjoittaa myös tunnelman kuvailun värin alle.

Tehtävä 2. Materiaalintuntu- ja värisuunnistus

Katso monisteen kuvissa olevia materiaaleja. Etsi ne rakennuksesta, käy koskettamassa materiaalia, miltä materiaali tuntuu. Kirjaa kuvan yhteyteen, miltä materiaali tuntuu tai yhdistä kuva sitä kuvaavaan adjektiiviin. Sama materiaali voi tuntua monelta. Voit valita sanapareista aina toisen kuvaamaan materiaalin tuntua.

Entä onko materiaalin tuntu miellyttävä vai epämiellyttävä? Voit ilmaista sen sarakkeen rivin lopussa hymyhymiöllä :) tai suruhymiöllä :(.

Samalla, kun kosketat materiaalia, voit myös tuoksutella sitä. Tuoksuuko se jollekin vai onko se hajuton?

Esimerkkejä sanapareista:

pehmeä - kova
lämmin - kylmä
sileä - karhea
liukas - nahkea

Tehtävä 3. Tilan yksityiskohtien aarrejahti (kuvasuunnistus)

Nyt on vuorossa aarrejahti. Rakennukset ovat täynnä erilaisia yksityiskohtia, pieniä ja suuria. Näissä kuvakorteissa on valokuvia tämän rakennuksen erilaisista yksityiskohdista. Kulje tilassa etsien kuvan yksityiskohta. Kun löydät yksityiskohdan, tule kertomaan, mistä löysit sen ja saat seuraavan kuvakortin kohteen etsittäväkseen.

Lisätehtävä aikuinen-lapsi -ryhmälle:

Samalla tavoin kuvakorttien avulla etsitään yksityiskohtia kuten esimerkiksi Lakeuden Ristin -kirkossa enkelinsiipi, erilaiset ikkunat, puro -lasimaalaus, valaisin ja lapsi katselee yksityiskohtaa ja kuvailee, mitä asia esittää, sen kokoa, muotoa, mitä ajatuksia ja tunteita se herättää aikuisen kirjatessa ne ylös.

Tehtävä 4. Vierailu

Voit halutessasi vierailla Lakeuden Ristin kirkontornissa. Miltä tuntuu alhaalla tornin juurella, miltä torni näyttää alhaalta katsottuna? Miltä matka ylös ja alas tuntuu, tuntuiko se kehossasi jossain kohtaa ja millä tavalla? Onko ylös meneminen erilaista kuin alas tuleminen? Miltä tuntuu olla ylhäällä? Mitä näet, minne asti näet ja miltä se tuntuu? Miltä torni näyttää, tuntuu, kuulostaa ja tuoksuu sisältä? Miltä kirkkorakennus näyttää

ylhäällä parvekkeella ollessa? Miltä pienestä hiirestä tuntuu seisoessaan aikuisen vieressä? Tuntuuko sinusta kenties samalta seisoessasi Lakeuden Ristin tornin juurella? Tee sarjakuvamainen piirustus, parikuva ylhäällä ja alhaalla.

Paja sopii

- alle kouluikäisille aikuisen kanssa
- 1.-2. -luokkalaisille aikuisten tukemana
- 3.-4. -luokkalaisille

Pajan kesto

- min. 60min

Materiaalit

- työpöytä ja suojaliinat
- maalariinteippi akvarellipaperien kiinnitykseen
- akvarellipaperi, jolle maalataan oma väriruudukko ja tilantuntu
- siveltimiä, akvarellivärit, vesiastioita
- puuvärit, vahaliidut
- käsipaperia
- tehtäväpaperi materiaalin tunnusta valokuvineen
- useampi sarja laminoituja valokuvakortteja materiaaleista ja yksityiskohdista kuvasuunnistusta varten
- lyijykynä, pyyhekumi, teroitin - kirjoitusalus (helpottaa)
- kirjoituspaperia Tehtävä 3. lisätehtävään tarvittaessa
- piirustuspaperia ja värikynät Tehtävä 4. tarvittaessa

Huomaa

Tehtävä 4 on kohdekohtainen tehtävä eli kuhunkin rakennuskohteeseen on tehtävä omanlaiset kuvakortit ja materiaalituntumonisteet kuvineen.

Materiaalilista muovautuu valitsemasi tekniikan mukaan. Jos käytössäsi on puuvärit ja vahaliidut, katso, että sävyjä on riittävästi ja että niistä löytyy rakennuksen värimaailmaan sopivat. Akvarellivärejä voidaan sekoittaa, mutta silloin tulee ohjata lapsia, miten värejä sekoitetaan saadakseen halutut värit.

3. RAKENNUKSEN HENKI

Pajan ohjaajalle

Käy tutustumassa paikkaan. Tutustu sen arkkitehtuuriin, arkkitehtuurin teemoihin, tilantuntuun ja paikan henkeen. Tee itsellesi rakennuksen arkkitehtuurista tarina, jonka avulla voit esitellä ikäkauden tasoisesti rakennusta.

Valokuvaa rakennus tarvittavilta osin saadaksesi salapoliisitehtävään loppututkintoon kuvat. Tulosta ja laminoi kuvat. Voit tehdä pahvista laminoiden suurennuslasit tai salapoliisit voivat käyttää sormista tekemäänsä ruutua tai kiikareita yksityiskohtien tarkkailuun. Varaa kooltaan noin 50x50cm sifonkihuiveja, jotka liikkuvat kauniisti. Pakkaa laminoidut kuvat ja suurennuslasit sekä silkkihuivit kassiin rakennusvierailua varten.

Valmistele ennen pajan alkua työskentelytilaan suojaliinoin suojatuille pöydille työskentelypisteet. Tarvittaessa suojaa myös lattioita, seiniä ja kalusteita. Varaa tilaa akvarellin maalaamiseen eli jokaiselle maalarinteipillä suojaliinaan tai maalauslустаan teipattu akvarellipaperi. Teippaa akvarellipaperit valmiiksi. Tuo akvarellivärit, siveltimet ja vesiastiat esille. Varaa puhtaita vesiastioita vaihdettavaksi. Varaa likaisille siveltimille ja vesille keräysastia. Pajan aikana keskity maalausajan ohjaamiseen, ennakkovalmistele hyvin ja tee keräyspisteen valmiiksi loppututkintoon varten.

Tee valmiiksi toinen työpiste, esimerkiksi että akvarellimaalauspaikan vieressä on kullekin askartelupiste, jolloin voi siirtää oman tuolinsa viereiseen työpisteeseen. Akvarellimaalauspisteen ja askartelupisteen voi toki erottaa. Tai jos on käytössä maalauslустat, voi akvarellit siirtää maalauslустаansa teipattuina sivuun kuivamaan. Laita kuumaliimauspisteet valmiiksi ja materiaalit ja työvälineet esille. Valmistele tila leikkauspisteelle, jossa sinä tai joku aikuinen leikkaa pahveja mattopuukolla.

Pajalaisten tultua tutustukaa salapoliisien tavoin rakennukseen. Keskittäkää suurennuslasin avulla katseenne erilaisiin yksityiskohtiin, materiaaleihin, väreihin, rytmeihin, muotoihin, valon määrää, mistä ja miten valo tulee tilaan, näkymiin, tiloihin, tilan tuntuun, eli rakennuksen arkkitehtuuriin. Voit luoda tilasta lapsen hahmotusta tukevia vertauskuvia, kuten esimerkiksi käytävä voi olla onkalo, jota eläin kulkee ja aulan pesäkolo ja keskittyä aistimaan sitä, miltä nämä erilaiset tilat tuntuvat, ja miltä tuntuu, kun kapea ja matala muuttuu valoisampaan ja avarampaan. Herätellään kysymyksiä ja havainnoinnin miettimään, kuka tässä paikassa on se, joka pitää tästä huolta ja missä hänen kotinsa on.

Kun olette kiertäneet tilat salapoliiseina, pysähtykää päätilaan ja näytä aiemmin ottamiasi kuvia ja tutkailkaa, ovatko salapoliisit löytäneet nämä kohteet. Sitten suurennuslasit jätetään pois ja jaetaan sifonkihuivit. Tilan tuntuun tutustutaan vapaasti kuin tanssien, liikkuen tilan herättämin tuntein samalla sifonkihuivia heilutellen, niin, että koko tila tulee liikutuksi ja koetuksi. Välillä huivin voi heittää ylös, niin hahmottaa tilan kokoa. Välillä voi maata vaikka lattialla ja aistia tilaa alhaalta päin. Lopetettuanne kerää huivit ja siirtäkää maalauspisteelle.

Ohjeista akvarellimaalausta, kerro, että värien avulla voi ilmaista tilan tunnelmaa ja että kullekin tila tuntuu erilaiselta ja eri värit voivat tarkoittaa kullekin omaa asiaa eli jokaisella on omanlaisensa kokemus ja tapa ilmaista kokemusta. Voit tueksi antaa adjektiiveja kuvaamaan erilaisia tunnelmia ja kokemuksia, mutta älä rajaa vain positiivisiin ja valitse sanoja oman kokemuksen mukaan vaan anna lapsen kokemukselle tilaa. Maalattuaan lapsi kertoo, miten koki tilan ja mitä maalasi, aikuinen kirjaa ne ylös paperille.

Seuraavaksi askarrellaan paikan henki askarteluvälineillä. Kerro paikan hengestä ja ohjeista miettimään, missä hänen kotinsa kyseisessä rakennuksessa sijaitsee. Esittele materiaalit ja rohkaise löytämään uusia käyttötapoja materiaaleille. Esimerkiksi

tekokukan lehtiä on käytetty paikan hengen korvina. Ohjeen mukaisesti rohkaise lasta miettimään omaa hahmoaan, kuka hän on ja millainen tehtävän ohjeistuksen mukaisesti. Lapsi kertoo tekemästään paikanhengestä ja aikuinen kirjaa ne paperille.

Seuraavaksi rakennetaan kenkälaatikkoon koti paikan hengelle. Esittele käytössä olevat materiaalit ja ohjeista lapsia miettimään, mistä hahmo pitää ja mitä tarvitsee kotiinsa sekä missä päin rakennusta paikan hengen koti sijaitsee. Lapsi kertoo kodista ja aikuinen kirjaa ne paperille.

Pajan ohjeistus

Vieraillaan ja tutustaan kaupungissa olevaan arkkitehtonisesti merkittävässä rakennuksessa. Toimimme salapoliiseina katsellen yksityiskohtia, tiloja, tilasarjoja ja näkymiä, tutustumme salaperäiseen arkkitehtuurin ja mielikuvituksen maailmaan. Salapoliiseina katselemme tarkasti, miltä rakennus näyttää ja aistimme miltä se tuntuu. Tutkimme erilaisia paikkoja ja koemme, mikä kussakin on erityistä ja millaisia tuntemuksia se minussa herättää. Jokaisella rakennuksella on paikan henki, joka kertoo paikan tunnelmasta. Paikka voi tuntua valoisalta, pimeältä, suurelta, pieneltä, iloiselta, surulliselta, turvalliselta, pelottavalta, avaralta, korkealta, matalalta, kapealta, tylsältä, hauskalta, arvokkaalta, arkiselta, aivan miltä tahansa. Jokainen koemme paikan omalla tavallanne ja on vain oikeita kokemuksia, omia kokemuksia. Muistutetaan myös, kuinka ennen ajateltiin, että jokaisella rakennuksella oli oma tonttu, maahinen, enkeli tai joku, joka piti huolta rakennuksesta. Samalla kun tutustumme rakennukseen, voit miettiä, että kuka sinun mielestäsi tässä paikassa on se, joka pitää tästä huolta ja missä hänen kotinsa on.

Salapoliisikierroksen jälkeen teemme pienen salapoliisitehtävän ja yritämme ratkaista kuvien avulla, mistä löytyvät kuvissa esitetyt kohdat eli kulkekaamme tarkkaavaisina.

Nyt kun olemme ratkaisseet salapoliisien arvoituksen, on meidän aika aistia tämän päätilan henkeä ja herätellä omaa paikan henkeämme liikkumalla, aistimalla koko tilaa näiden silkkihuivien avulla. Liikutaan koko tilassa, käydään kaikilla reunoilla, keskellä, käydään aivan alhaalla, voi vaikka testata lattialla maaten, miltä tila tuntuu niin alhaalta koettaessa ja miltä näyttää alhaalta katsottaessa. Sitten heitetään nämä silkkihuivit hellästi ylöspäin ja katsotaan kuinka korkealle ne nousevat ja kuinka ne leijailevat kauniisti alas. Mitä se kertoo tilasta?

Seuraavaksi siirrymme maalaamaan pöydän äärelle akvarellia siitä, miltä tila sinusta tuntui. Voit miettiä aikuisesi kanssa, mitä tunnelmia rakennus herätti, miltä se sinusta tuntui. Sen jälkeen valitset värejä, mikä mielestäsi kuvaa sitä miltä sinusta tuntui. Sitten maalaat valitsemallasi värillä tai värillä tunnemaalausta kokemastasi. Kuvaan maalataan värejä ja siveltimellä voit tehdä eri muotoja, suoraa, kaarevaa, voimakasta, herkkää, tummaa, vaaleaa, suurta, pientä, rytmikästä, jatkuvaa, aivan mitä tahansa jälkeä. Maalataan akvarellivärillä paikan henki, eli väri ja sen sävyt ja vahvuus sekä siveltimen jälki ilmaisevat tilan tunnelmaa, paikan henkeä. Kokemus tilasta tulee sisältäsi, samoin maalauksesi ja kaikki, mitä maalaat, on oikein.

Tehtävä 1. Rakennuksen henki

Askartele rakennuksen suojelija, talon tonttu, keiju, enkeli, hiiri tai kuka tahansa hahmo, paikan henki, joka mielestäsi asuu rakennuksessa. Hän pitää paikasta huolta ja

tietää sen salaisuudet. Hän voi näyttää miltä tahansa ja saat askarrella sen mistä tahansa esillä olevista materiaaleista.

Tehtävä 2. Koti paikan hengelle

Nyt sinulla on tämä hahmo valmiina, paikan henki. Mieti millaisen kodin hän tarvitsee, missä se sijaitsee ja miltä se näyttää ulkoapäin ja sisältäpäin. Maalaa, tapetoi, laita lattia ja tee kalusteet, valaisimet, ja muut asiat, mitä hän kotonaan tarvitsee. Rakenna hänelle asumus, koti ja mieti mikä hänen kotinsa tunnelma on. Mieti, mitä salaisuuksia hän tietää rakennuksen menneistä tapahtumista ja mitä hän touhuu esimerkiksi silloin, kun rakennuksessa ei ole muita. Onko joku nähnyt hänet vai liikkuuko hän aina salaperäisesti, kun kukaan ei näe. Kirjatkaa rakennuksen ja suojelijan tarina ylös.

Esittele suojelija, hänen kotinsa ja missä se sijaitsee, kerro hänen tarinansa ja mitä salaisuuksia hän tietää. Miten hän vaikuttaa tämän kuuluisan suuren rakennuksen paikan henkeen. Millainen tunne sinulle herää tässä paikassa, mikä on paikan henki?

Paja sopii

- alle kouluikäisille aikuisen kanssa
- 1.-2. -luokkalaisille aikuisten tukemana

Pajan kesto

- Yksi pajakerta on 2 oppituntia, tehtävä vie 2-3 opetuskertaa.

Materiaalit

- salapoliisikuvat
- pahviset/paperiset laminoidut suurennuslasit
- sifonkihuivit
- työpöytä, suojaliinat
- maalarinteippi akvarellipaperien kiinnitykseen
- akvarellipaperi
- siveltimiä, akvarellivärit, vesiastioita
- käsipaperia
- lyijykynä, pyyhekumi, teroitin
- kirjoituspaperi
- askartelu/muovailuvälineet hahmoa varten
- puuliimaa, kuumaliimaa ja liimapötköjä, kuumaliimapyssyt
- jatkojohdot
- akryylimaalia
- pienoismallipahvia
- kenkälaatikko kodiksi

-kapalevyä, pahvia, puutikkuja, kangaspaloja, höyheniä, nappeja, silmiä, pahvipillejä, piipunrasseja, huovutusvilla, huopalevyä, villalankaa, askartelupalloja, pahvia, aaltopahvia, tapettia, pahvirullia

4. KAUPUNKIPAJA

Pajan ohjaajalle

Tutustu tutkittavaan kaupunkirakenteeseen, sen rakennuksiin ja toimintoihin, välitiloihin, näkymin ja reitteihin. Hanki kaupunkikartta alueesta. Suunnittele kaupunkikävely, jonka aikana tutustutaan alueeseen.

Valmistele ennen pajan alkua työskentelytilaan suojaliinoin suojatuille pöydille työskentelypisteet. Tarvittaessa suojaa myös lattioita, seiniä ja kalusteita. Laita kuumaliimauspisteet valmiiksi ja materiaalit ja työvälineet esille. Valmistele tila leikkauspisteelle, jossa sinä tai joku aikuinen leikkaa pahveja mattopuukolla.

Varaa kaupunkikävelylle kirjoitusvälineet, kirjoitusala ja alueen kartta sekä pyydä osallistujia ottamaan kamera tai kännykkäkamera mukaan. Kiertäkää reitti pysähtyen välillä pysähtyen, että osallistujat ehtivät merkitä karttaan huomionsa ja ottaa valokuvat.

Siirrykää työpisteille ryhmittäin. Karttoihin tehtyjen muistiinpanojen ja valokuvien avulla kukin ryhmä miettii alueen toimintaideoita ja -paikkoja. Tue prosessia keskustelemalla ja kyselemällä ja innostamalla ideoista ja innostamalla. Esitelkää ideat ryhmittäin.

Jokainen pajalainen valitsee rakennuksen, jota alkaa suunnitella. Esittele ryhmälle käytössä olevat materiaalit. Jaa oppilaille suunnitteluvälineet ja paperi suunnittelua varten. Opasta, mitä tarkoittaa mittakaava 1:50. Voit muovailuilla mehiläisvahasta mittakaavavaihteluita helpottamaan mittakaavan hahmottamista.

Suunnittelun jälkeen jaa pienoismallin pohjapahvi. Ohjeista piirtämään rakennusosat valitulle materiaalille tai kuinka tikuista rakennetaan. Jos käytetään paksumpia pahveja, aikuinen leikkaa piirrettyjen linjojen mukaiset osat. Pajalaiset liimaavat rakennusosat kuumaliimalla. Ennen liimaamista ohjeista kuumaliiman käyttö. Kuumaliiman avulla rakentaminen helpottuu, koska kuumaliima kuivuu nopeasti ja siksi rakentaminen on joutuisampaa ja rakennuksesta tulee liiman kuivuttua kestävä. Jos käytetään puuliimaa, tarvitaan tukirakenteita ja tukiteippauksia, kunnes liima kuivuu. Ohjaa rakentamista ja tue rakentajia ratkaisemaan esiin nousevat haasteet.

Viekkää mallit kuivumaan varastoon, suojaa tila, ettei märistä töistä tule väritahroja.

Kirjoittakaa paperille luetteloon tiedot rakennuksista, toiminnasta ja tekijästä. Merkkää rakennuspaikat yhteen karttaan.

Pajan ohjeistus

Kaupunkipaja, mitkä tärkeitä paikkoja, mitkä kaipaavat esille tuontia, miten elävöittää, tarinat arkkitehtuurissa

Kaupunki koostuu rakennuksista, niiden välisistä tiloista, katutilasta ja luonnosta. Kaupunki on täynnä tiloja, joihin sinulla on nyt pajassa mahdollisuus vaikuttaa.

Tutki ja mieti kotipaikkaasi, mitkä ovat sinulle tärkeitä paikkoja lähiympäristössäsi? Mitä eri rakennukset, näkymät, reitit, paikat merkitsevät sinulle? Mitkä paikat tuntuvat kotoisilta, miellyttäviltä, missä viihdyt ja tykkäät olla, viettää aikaa yksin tai yhdessä, jotakin tehden tai vain oleillen? Missä paikoissa on innostava tunnelma, tai kiihkeä, tai levollinen, rauhallinen? Onko joku paikka mielestäsi kaunis ja se kutsuu sinut siksi viettämään aikaasi siellä? Mikä lähiympäristössäsi on toimivaa ja mikä ei? Miten toivoisit kaupunkitilan kehittyvän? Miten merkittävä kaupunkinne arkkitehtuuri on osana kaupunkikuvaa? Olisiko tärkeää tuoda sitä esille? Ovatko kyseiset arkkitehtuurikohteet sulautuneet hyvin ympäröivään kaupunkiin tai kaupunki niihin? Miten merkittävien arkkitehtuurikohteiden lähiympäristöön tulisi suhtautua? Onko niillä vuoropuhelua tai kaipaavatko ne vuoropuhelua, yhteyttä toisiinsa vai ovatko ne erillisiä maamerkkejä?

Onko joku paikka tylsä, ruma, rauhaton, jopa pelottava? Miten haluaisit muuttaa sitä, että siitä tulisi miellyttävä osa lähiympäristöäsi vai onko kenties tärkeää, että ympäristössä on myös vastakohtaisia paikkoja? Ovatko jotkut paikat tyhjiä, mutta haluaisit niihin toimintaa vai onko tärkeää, että kaupunkitilaan jää myös näitä tyhjiä paikkoja? Voiko tyhjä paikka muuntua erilaisiin toimintoihin eri aikoina, esimerkiksi vuodenajan mukaan tai miten sen käytön voisi ratkaista, nähdä jotenkin aivan uudesta näkökulmasta luoden uusi toimintamalli?

Miten eri ikäiset on huomioitu lähiympäristössä? Entä esimerkiksi liikuntarajoitteiset, sokeat, kuurot, ääniherkät? Kuinka erilaiset tarpeet voitaisiin huomioida?

Kaikkea ei tarvitse työssänne huomioida, vaan nostakaa teille tärkeät ja mieleen nousseet asiat.

Ota 3-5 kuvaa hyvistä ja huonoista kohdista.

Tehtävä 1. Kaupunkikartta

Ennakkotehtävä osallistujille, kiertää reitti ja valokuvaa kiinnostavia asioita.

Tai toinen vaihtoehto on tehdä kaupunkikävely yhdessä, kenties joku paikallisopas haluaisi esitellä?

Tutustutaan tuohon kuljettuun reittiin kartalla. Pohditaan ja merkataan karttaan, mitkä paikat, asiat, rakennukset ovat miellyttäviä. Pohtikaa, mitä kaupungista, lähiympäristöstä puuttuu, miten kaupunkia voisi täydentää, mitä tyhjäksi koettuihin paikkoihin tai rakennuksiin voisi tulla? Mitkä paikat lähiympäristössäsi kaipaavat esille tuontia? Miten tuoda niitä esille? Miten, millä keinoilla elävöittää lähiympäristöä?

Tehdään parityönä kaupunkikartta, johon kirjataan huomiot kaupunkitilasta, mitkä tärkeitä ja mielekkäitä paikkoja, näkymiä, reittejä ja mitä muutostoiveita löytyy kaupunkitilaan. Liimataan väripapereilla rakennuspaikat, tai piirretään puuväreillä ja millaisia rakennuksia, puistoalueita, valaistusta, taidetta, toimintaa, luontokohteita, ym. kaipaatte kaupunkitilaan, lähiympäristöönne. Ideat voivat olla jotakin aivan uutta ja erilaista, yhdistää erilaisia toimintoja yhdeksi tai jopa mahdottomaltakin tuntuvia haaveita. Tärkeintä on miettiä, mitä toivoisitte ja unelmoida.

Valitkaa vähintään kolme mielekästä ja kolme kehitettävää kohtaa ja merkatkaa ne karttaa ja voitte näyttää niistä valokuvat. Kertokaa vähintään kolme ideoinne, mitä kaupunkialue kaipaa. Esitelkää tehtävä ja kartta ryhmittäin toisille ryhmille.

Tehtävä 2. Rakennussuunnitelma

Valitse toiminta, mikä uupuu kaupungistanne kiertämältänne alueelta ja jota haluaisit työstää eteenpäin. Mieti sille sopiva paikka havaintojesi perusteella. Suunnittele rakennus paperille mittakaavaan 1:50. Millainen rakennus mielestäsi sopii ympäristöön. Mieti koko, muoto, materiaali ja väri. Voiko se saada jotain yhtymäkohtia ympäröivistä rakennuksista. Leikkaa pahvista sen seinät ja katto sekä niihin ikkuna- ja oviaukot. Rakenna pienoismalli valitsemaasi lähiympäristön kohtaan, jonne kaipaavat muutosta ja mieti sen yksityiskohdat. Valitse tarjolla olevista materiaaleista ja väreistä rakennukseesi sopivat.

Merkatkaa yhteiseen karttaan rakennuspaikka ja mikä rakennus on.

Paja sopii:

- koululaisille, 5.-6. luokkalaisista eteenpäin
- nuorille
- aikuisille

Pajan kesto

-Yksi pajakerta on 2-3 oppituntia, tehtävän voidaan jakaa 2-5 opetuskertaan. Mikäli ryhmä jo aiemmin tutkinut lähiympäristöä, alkua voi tiivistää. Pienoismallin suunnittelu ja rakentaminen vievät vähintään 3 tuntia ja mitä enemmän on aikaa tehdä, sitä tarkemman voi pienoismallista tehdä.

Materiaalit

- kaupunkikartta alueesta kullekin ryhmälle ja yksi yhteinen
- värikyniä, lyijykynä, teroitin, viivoitin, pyyhekumi
- saksia
- luonnospaperia
- kuumaliimapyssyjä, kuumaliimapötköjä
- jatkojohdot
- akryylimaalia, siveltimiä
- suojaliinat
- mattopuukko ja leikkausalusta ohjaajalle
- pienoismallipahvia rakennuksen pohjalle (esim. 3mm), pahvia/ pahvikartonkia (maitopurkki, mainoskartonki, pakkauspahvi), jäykkää aaltopahvia (seiniin tai kattoihin), pahvipillejä, erikokoisia puutikkuja (esim. tulitikun kokoisia n. 5Cm, 4x4x8,6, 4x6x8,6, maalin sekoitustikkuja), kapalevy (seiniin tai kattoihin), kangaspaloja, läpinäkyvää muovia jos ikkunoihin tai lasiseiniin tarvitaan

5. TILAKOKEMUSPAJA/ AISTIPAJA

TILASTA/ RAKENNUKSESTA JA SEN YMPÄRISTÖSTÄ

Pajan ohjaajalle

Valitse vierailtava kohde. Tee kohteeseen ennakkovierailu. Tutki rakennusta ulkoapäin, sen arkkitehtuuria ja arkkitehtuurin elementtejä sekä kuinka se sopeutuu ympäröivään kaupunkitilaan. Vieraile rakennuksessa sisällä tilaa aistien ja kokien sen tunnelmaa. Tutki tilan materiaaleja, niiden tuntua sekä värejä. Valmistele lyhyehkö esittely vierailtavasta rakennuksesta ja sen historiasta. Jätä esityksessä kuitenkin tilaa arkkitehtuurin omalle kokemiselle.

Tulosta kysymyspaperit tai vastauslomake osallistujille, sen mukaan kumman koet sopivan kyseessä olevalle ryhmälle.

Valmistele tilaan pöytäpaikat suojaliinoilla, tarvittaessa suojaa myös lattioita, seiniä ja kalusteita. Teippaa akvarellipaperit valmiiksi joko suojaliinan tai pohjalevyille. Tuo akvarellivärit, siveltimet ja vesiastiat esille. Varaa puhtaita vesiastioita vaihdettavaksi. Varaa likaisille siveltimille ja vesille keräysastia. Pajan aikana keskity maalauspajan ohjaamiseen, ennakkovalmistele hyvin ja tee keräyspisteen valmiiksi loppusiivousta varten.

Vastaanota osallistujat ulkona ja esittele rakennus ja tehtävänkulku ja toimintatavat. Varaa kirjoitusaluslata, kynät, pyyhkeet ja paperi osallistujille. Ohjeista osallistujat tutustumaan rakennukseen ja sen ympäristöön ulkoapäin sekä vastaamaan paperilla oleviin kysymyksiin.

Siirrykää sisälle maalaamaan akvarelli. Ohjeista akvarellimaalausta. Kerro, että värien, muotojen, maalausjäljen vahvuuden tai herkkyyden, tummuuden ja vaaleuden avulla ilmaistaan rakennuksen herättämiä tuntemuksia. Muistuta, että kullekin niin kokemus kuin tapa ilmentää kokemusta ja tunteita on omanlaisensa. Voit ohjeistaa, heitä katsomaan kirjaamien asioita ja miten milläkin värillä ja tavalla niitä voisi ilmaista.

Ensimmäisen maalauksen jälkeen esittele tila siten, että kerrot lyhyesti sen arkkitehtuurista. Jaa uudelleen kirjoitusaluslata ja -välineet sekä vastauspaperit. Ohjeista kiertämään ja kulkemaan tilassa vapaasti, tilan toimintaa kunnioittaen eli sopeutukaa toimimaan tilassa ja aistikkaa tila rauhassa. Ohjeista vastaamaan kysymyksiin tilassa kulkiessa.

Ryhmän kulkiessa tilassa, ensimmäinen akvarelli kuivuu. Siirrä niitä kuivumisjärjestyksessä suojatulle paikalle jatkamaan kuivumista. Samalla valmistele uudet maalauspaikat eli teippaa akvarellipaperit.

Kun osallistujat ovat vastanneet tilaan liittyviin kysymyksiin, voivat he oman tahtinsa mukaan siirtyä uudelleen maalaamaan akvarellia, kokemusta sisätilasta. Valmistuneet maalaukset jätetään kuivumaan teipattuina omalle paikalleen.

Ohjeista lopuksi vielä vastaamaan viimeiseen kysymykseen, miettimään paikan henkeä. Rohkaise kuvailemaan omaa kokemusta omalla tavalla, runolla, laulun sanoilla, adjektiiveilla.

Kokoa kunkin osallistujan maalaukset ja vastaukset kokonaisuudeksi.

Pajan ohjeistus

Arkkitehtuuripajan aiheena on paikan ja tilan kokeminen. Havainnointi tapahtuu eri aistien avulla. Jokaisen tilakokemus on erilainen. Tilakokemus kertoo siitä, miten kukin ihminen kokee tilan. Kokemukseen vaikuttaa kunkin omat aistimukset ja aistimukseen vaikuttaa oma persoona ja oma eletty elämä kokemuksineen. Aistimukseen vaikuttaa myös sen hetkinen tunnetila. Tilaan astuttaessa tulee ensi hetken kokemus tilasta, joka

voi muuttua tai syventyä tilassa pidempään oltaessa tai tilaa tarkemmin havainnoidessa, aistittaessa.

Tilakokemuksessa ei ole oikeaa eikä väärää vastausta vaan se on kunkin oma ja ainoalaatuinen.

Tilakokemuksen ilmaisutavassakaan ei ole yhtä ainoaa keinoa ilmaista vaan voit rohkeasti käyttää omaa ilmaisuasi, sinulle tyypillistä tapaa kertoaksesi kokemuksestasi. Tehtävissä voit ilmaista itseäsi sanoilla ja kuvilla, piirtämällä ja maalaamalla, diagrammimaisesti viivoilla, kaarilla, pisteillä sekä värisävyillä voit tukea haluamaasi ilmaisua.

Tehtävä 1. Rakennuksen massa ja muoto

Katso rakennusta ulkoapäin ja mieti sen muotoa ja suhdetta ympäristöön.

Koetko rakennuksen juurtuneen tiukasti, kiinteästi maahan kuin puu? Onko sillä laajat ja pitkät juuret ja vahva tukeva yhteys maahan, alaspäin, tuki maasta vaiko pienet hennot, hienovaraiset juuret? Vai koetko, että rakennus on kuin irrallinen palikka maan pinnalla, eikä kiinnittynyt maahan vaan tavallaan itsenäinen massa maan pinnalla, lähes kuin sattumalta paikalleen ilmestynyt?

Mihin suuntaan rakennuksen massa suuntautuu, kasvaa tai avautuu? Miten se vaikuttaa siihen miltä rakennus tuntuu? Näyttääkö joku osa painavalta, vahvalta, tukevalta ja keveneekö ja/tai avautuuko rakennus jonnekin suuntaan (alas, sivulle tai ylös)? Vai tuntuuko rakennus alhaalta ylös, sivulta sivulle ja päästä päähän samanlaiselta?

Miltä rakennuksen mittasuhteet, massa ja muoto vaikuttavat, mitä tuovat mieleen? Näyttääkö massa pieneltä, suurelta tai jotain niiden välistä? Sopiiko rakennus mittasuhteiltaan toimintaansa?

Minkälainen tunnelma rakennuksen ympärillä on? Miten rakennus sopii maaston muotoihin ja sijaintiinsa, ympäröivään luontoon ja kaupunkirakenteeseen, onko se osa niitä vai erillinen? Tuntuuko suhde ympäröivään mielekkäältä ja hyvältä vai vaivaako siinä jokin? Sopiiko rakennus tunnelmaltaan toimintaansa?

Miltä rakennuksen värit vaikuttavat, esim. kovia, lempeitä, vahvoja, hentoja, tummia, vaaleita? Sopiiko väri rakennukseen ja ympäröivään maisemaan? Miltä rakennuksen ulkomateriaalit tuntevat? Miltä rakennus näyttää, esim. juhlava, arkinen, näyttävä, rohkea, rauhallinen, levoton, voimakas, iloinen, kutsuva, sulkeutunut, avoin, onnellinen, surullinen.

Tehtävä 2. Maalaus

Maalaa kirjaamasi asiat kokemuksena akvarellipaperille. Kuvan ei tarvitse esittää tarkasti sitä, miltä rakennus näyttää vaan voit luoda oman ilmaisukielesi kuvaamaan tuntemuksia, mitä rakennuksen havainnointi sinussa herättää. Voit ilmaista tuntemuksesi akvarelliväreillä maalaten, piirtämällä, viivoilla, kaarilla, pisteillä. Voit esittää tuntemuksesi lisäten maalaukseen tekstiä ja diagrammimaista esitystä. Värisävyillä voit tukea kokemuksesi ja tunteidesi kuvaamista, haluamaasi ilmaisua.

Tehtävä 3. Tilantuntu

Mitä tuntemuksia tila herättää?

Kulje rakennuksessa rauhallisesti, juttelematta ja aistien tilaa.

Pysähdy eri puolille rakennusta tunnustelemaan aistiesi avulla, miltä tilassa tuntuu, mitä näkyy, mitä kuulet, miten koet tilan eri puolilla. Valitse kooltaan ja muodoltaan ja käyttötavaltaan erilaisia paikkoja tilassa ja mieti miten tilan korkeus, leveys, pituus, toiminta, materiaalit, väri, valo, haju, äänet vaikuttavat kokemukseesi tilasta, miten koet tilan ja sen tunnelman. Mitkä värit koet vaikuttavimmiksi.

Kirjaa ylös havaintojasi, kokemuksesi, miten aistit eri asiat ja miten ne vaikuttavat kokemukseesi tilasta.

Tilan koko ja muoto?

Värien vaikutus tilaan?

Valo ja varjot? Mistä valo tulee ja millaisia varjoja tilaan syntyy? Onko valo luonnonvaloa? Millaisia valaisimet ovat, minne valo suuntautuu ja miten ne vaikuttavat tilaan ja sen tunnelmaan?

Onko tuntu erilainen eri puolilla?

Tehtävä 4. Maalaus

Maalaa tilantuntu -maalaus, maalaa kirjaamasi asiat kokemuksena akvarellipaperille.

Ilmaise maalauksessasi, miten koet oman suhteesi tilaan, itsesi suhteessa tilan kokoon, muotoon, valoon, väreihin, rytmeihin tilassa eli aistimuksiisi ja niiden nostamaan tunnelmaan. Koetko tilan avaraksi, sulkeutuneeksi, suureksi, pieneksi. Mitä tunteita tila herättää iloa, onnellisuutta, turvallisuutta, vapautta, pelkoa, sulkeutuneisuutta, leppoisuutta, harmoniaa tai muuta?

Ilmaise tuntemuksesi akvarelliväreillä maalaten, piirtämällä, viivoilla, kaarilla, pisteillä. Voit esittää tuntemuksesi lisäten maalaukseen diagrammimaista esitystä. Värisävyillä voit tukea kokemuksesi ja tunteidesi kuvaamista, haluamaasi ilmaisua.

Tehtävä 5. Paikan henki

Kukin rakennus, kukin tila, paikka maan päällä on omanlaisensa, ainutlaatuinen. Kaikki ympäröivä luo paikalle oman ainutlaatuisuutensa, erityispiirteet, merkitykset, jotka vaikuttavat siihen mitä paikka antaa ympärilleen, henkii kokijoilleen. Tätä ainutlaatuista paikan kokemiseen liittyvää aistimusta kutsutaan paikan hengeksi.

Mitä ainutlaatuista tämä rakennus kertoo sinulle?

Voitko kuvailla tämän rakennuksen paikan henkeä joillakin sanoilla, esimerkiksi adjektiiveilla, runolla, lauseilla, tarinalla. Liittyykö jokin tunne tämän rakennuksen paikan henkeen? Voisiko joku väri kuvata tämän rakennuksen paikan henkeä? Vai haluatko luoda jonkun mielikuvitushahmon, joka voisi ilmaista paikan henkeä.

Voit käyttää sanoja ja värejä ilmaisemaan itseäsi, kokemustasi.

Paja sopii

-5. luokkalaisista ylöspäin

-nuorille

-aikuisille

Voi käyttää vastauksiin vastauslomaketta vaihtoehdoilla tai lauseilla vastattavia kysymyksiä omille kuvailuille, sen mukaan, minkä koetaan ryhmälle sopivan.

Pajan kesto

-min. 60min, suositus kaksi oppituntia

Materiaalit

- työpöytä
- suojaliinat
- lyijykynät, pyyhekumit, teroitin
- kysymysmonisteet
- kirjoitusalus (helpottaa)
- maalariinteippi akvarellipaperien kiinnitykseen
- akvarellipapereita 2kpl/ henkilö
- siveltimiä, akvarellivärit, vesiastian
- käsipaperia

6. RAKENNUS YMPÄRÖIVÄÄN TILAAN

Pajan ohjaajalle

Tutustu tutkittavaan tonttiin, sen rakennuksiin ja toimintoihin, välitiloihin, näkymin ja reitteihin. Hanki tontilta asemapiirustus sekä rakennusten lupakuvat auttamaan mittakaavan hahmottamista. Suunnittele kävely tontilla, jonka aikana tutustutaan alueeseen, eli tonttiin kaupunkitilana ja rakennukseen, arkkitehtuuriin. Mieti, mikä rakennus kohteeseenne rakennetaan tai anna osallistujille mahdollisuus miettiä, minkä rakennuksen he haluavat tontille rakentaa.

Valmistele ennen pajan alkua työskentelytilaan suojaliinoin suojatuille pöydille työskentelypisteet. Tarvittaessa suojaa myös lattiaa, seiniä ja kalusteita. Laita kuuma- ja kylmävesipisteet valmiiksi ja materiaalit ja työvälineet esille. Valmistele tila leikkauspisteelle, jossa sinä tai joku aikuinen leikkaa pahveja mattopuukolla.

Esittele tontilla oleva rakennus tai rakennukset sekä tontti kiertokävelyllä. Esittele suunnittelukohde, mikä osallistujien tulee suunnitella ja rakentaa. Jos sää sallii, voit esitellä asemapiirustuksen ulkona ja ohjeista osallistujia miettimään, mihin kohtaan he haluavat sijoittaa suunniteltavan rakennuksen. Asemapiirroksen ja olemassa olevien rakennusten piirustukset voi esitellä myös sisätiloissa.

Siirrykää työpisteille. Esittele ryhmälle käytössä olevat materiaalit. Jaa oppilaille suunnitteluvälineet ja paperi suunnittelua varten. Opasta, mitä tarkoittaa mittakaava 1:50. Voit muovailla mehiläisvahasta mittakaavavaihtoehtoja helpottamaan mittakaavan hahmottamista. Kukin ideoi ja suunnittelee rakennuksen, sen muodon, kattomuodon, materiaalit, värit, ovi- ja ikkuna-aukot sekä sen sijainnin tontilla. Tue prosessia keskustelemalla ja kyselemällä ja innostamalla ideoista ja innostamalla.

Suunnittelun jälkeen jaa pienoismallin pohjapahvi. Ohjeista piirtämään rakennusosat valitulle materiaalille tai kuinka tikuista rakennetaan. Jos käytetään paksumpia pahveja, aikuinen leikkaa piirrettyjen linjojen mukaiset osat. Pajalaiset liimaavat rakennusosat kuumaliimalla. Ennen liimaamista ohjeista kuumaliiman käyttö. Kuumaliiman avulla rakentaminen helpottuu, koska kuumaliima kuivuu nopeasti ja siksi rakentaminen on joutuisampaa ja rakennuksesta tulee liiman kuivuttua kestävä. Jos käytetään puuliimaa, tarvitaan tukirakenteita ja tukiteippauksia, kunnes liima kuivuu. Ohjaa rakentamista ja tue rakentajia ratkaisemaan esiin nousevat haasteet.

Viekää mallit kuivumaan varastoon, suojaa tila, ettei märistä töistä tule väritahroja.

Kirjoittakaa paperille luetteloon tiedot rakennuksista, toiminnasta ja tekijästä. Merkkää rakennuspaikat yhteen karttaan.

Pajan ohjeistus

Tutustutaan rakennukseen tai rakennuksiin, sen historiaan ja tarinaan, rakennuksen ympäristöön, reitteihin ja näkymiin tontilla, olemassa olevien rakennusten muotoihin, materiaaleihin, materiaalin tuntuun, väreihin ja värien käyttöön, aukotuksiin, rytmiin ja miten rakennus ja ympäristö keskustelevat keskenään, onko jotakin yhteistä vai ovatko vastakkaisia. Tutkitaan, millaisia tiloja tontilta löytyy ja millaisia välitiloja rakennusten väliin jää. Millaisia reittejä syntyy rakennusten sisälle, rakennusten väliin tontille, millaisia tilasarjoja rakennuksissa ja tontilla on. Havainnoidaan, millaisia näkymiä eri tiloista syntyy ja millaisia näkymiä rakennusten välistä näkyy. Mikä on rakennusten ja ympäröivän luonnon väliin suhde, miten ne yhdistyvät tai erottautuvat toisistaan. Koetaan rakennusta, rakennuksia ja ympäröivää luontoa eri aistien avulla. Mietitään omaa kokemusta, millaisia tuntemuksia ympäristö herättää kokeillen kaikkien aistien käyttöä, koskettaessa, kuunnellessa.

Tutustutaan olemassa olevien rakennusten piirustuksiin ja mittakaavaan.

Tehtävä

Suunnittele ja rakenna tontille kahvila, joka istuu pihapiiriin ja sen olemassa oleviin rakennuksiin. Mieti rakennuksen muotoa, kattomuotoa, väriä, aukotuksia, mahdollisia pilareita, terasseja ja katoksia, kuinka saat uuden rakennuksen sopimaan olemassa olevaan kokonaisuuteen. Mieti minne sijoitat rakennuksen. Miten rakennuksesi näkyy olemassa oleviin rakennuksiin. Miten olemassa olevat rakennukset näkyvät sinun suunnittelemaasi rakennuksesta. Minne rakennuksesi ikkunat avautuvat, mitä niistä nähdään. Onko rakennuksesi tärkein rakennus tontilla vai onko se taustalla oleva toimintaa tukeva rakennus ja miten se näkyy suunnittelussa, esimerkiksi vaikutus sijaintiin, väriin, kokoon, muotoon.

Piirrä rakennus paperille mittakaavaan 1:50. Leikkaa pahvista sen seinät ja katto sekä niihin ikkuna- ja oviaukot. Rakenna pienoismalli ja mieti sen yksityiskohdat.

Piirrä kahvilasi asemapiirustukseen, jolloin sen sijainti selviää.

Kenelle:

- alle kouluikäisten ja aikuisten ryhmälle
- eri ikäisille koululaisille

-aikuisille

Sopii eri ikäisille, kahviloista tulee taitotason mukaisia.

Pajan kesto:

-Yksi pajakerta on 2-3 oppituntia, tehtävän voidaan jakaa 2-5 opetuskertaan. Mikäli ryhmä jo aiemmin tutkinut lähiympäristöä, alkua voi tiivistää. Pienoismallin suunnittelu ja rakentaminen vievät vähintään 3 tuntia ja mitä enemmän on aikaa tehdä, sitä tarkemman voi pienoismallista tehdä.

Materiaalit:

-kaupunkikartta alueesta kullekin ryhmälle ja yksi yhteinen

-lyijykynä, teroitin, viivoitin, pyyhekumi

-saksia

-luonnospaperia

-kuumaliimapyssyjä, kuumaliimapötköjä

-jatkojohdot

-maalialua, siveltimiä

-suojaliinat

-mattopuukko ja leikkauslauta ohjaajalle

-pienoismallipahvia rakennuksen pohjalle (esim. 3mm), pahvia/ pahvikartonkia (maitopurkki, mainoskartonki, pakkauspahvi), jäykkää aaltopahvia (seiniin tai kattoihin), pahvipillejä, erikokoisia puutikkuja (esim. tulitikun kokoisia n. 5Cm, 4x4x8,6, 4x6x8,6, maalin sekoitustikkuja), kapalevy (seiniin tai kattoihin), kangaspaloja, läpinäkyvää muovia jos ikkunoihin tai lasiseiniin tarvitaan